

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره نهم - سال دوم

تاریخ چاپ ۱۳۹۲/۷/۹

۷۵۱

شماره چاپ

۳۶۰

شماره ثبت

یک شوری

طرح جرم سیاسی

کمیسیونهای ارجاعی

اصلی: قضائی و حقوقی

فرعی: امنیت ملی و سیاست خارجی - شوراها و امور داخلی کشور - فرهنگی

معاونت قوانین

اداره کل تدوین قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای ۱۹ نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌گردد.

مقدمه (دلایل توجیهی):

۱- پیشینه

اصطلاح تقصیر سیاسی پس از تحولات تجددخواهانه در ایران در زمان مشروطیت و با تصویب متمم قانون اساسی وارد نظام حقوقی ایران گردید و بعدها به «جرم سیاسی» تغییر نام پیدا کرد. مفهوم جرم سیاسی پس از پیروزی انقلاب اسلامی در اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیش‌بینی گردید. براساس این اصل قانونگذار مکلف به تعریف جرم سیاسی براساس موازین اسلامی گردیده اما تا امروز تعاریف ارائه شده از جرم سیاسی مورد تأیید شورای محترم نگهبان به عنوان مرجع تشخیص شرع و تفسیر قانون اساسی قرار نگرفته است.

سؤالی که مطرح می‌شود این است که معیار یا معیارهای مدنظر قانون اساسی در تعریف جرم سیاسی چیست و چه ضابطه یا ضوابطی، شرعی و مطابق با قانون اساسی بودن تعریف جرم سیاسی را تضمین می‌کند؟ آیا قانون اساسی قصد حمایت از همه مجرمین سیاسی را دارد یا صرفاً به دنبال حمایت از

مجرمین سیاسی می‌باشد که با پذیرش اساس نظام جمهوری اسلامی ایران به نقد حاکمیت، ساختارهای آن و حاکمان مبادرت می‌کنند؟

۲- معیارهای شناخت جرائم سیاسی

ارائه ضابطه برای تشخیص جرائم سیاسی از سایر جرائم نه برای قضات دادگاهها و نه برای مجریان حکم، بلکه به عنوان راهنمایی برای قانونگذار مطرح می‌گردد تا قانونگذار با بیان حکم قطعی قضات را به اجرای آن تکلیف کند.

۲-۱- ضابطه شخصی یا ذهنی (subjective)

بر مبنای این ضابطه هرگاه جرائم مصرح در قوانین جزائی با انگیزه خاص سیاسی واقع گردد، جرم سیاسی به وجود می‌آید.

۲-۲- ضابطه مادی یا عینی (objective)

بر اساس این ضابطه نه عنصر روانی و انگیزه مرتکب که نتایج زیانبار جرم ملاک عمل قرار می‌گیرد به این نحو که هرگاه موضوع جرم ساختارهای حکومت، نظم عمومی، کلیت نظام سیاسی یا ارکان آن باشد جرم سیاسی محسوب می‌شود.

۲-۳- ضابطه ذهنی- عینی

بر مبنای این دیدگاه هرکس با انگیزه سیاسی به ساختارهای حکومت، مصلحت سیاسی کشور یا آزادی‌های مردم لطمه وارد سازد، مرتکب جرم سیاسی شده است.

۴-۲- ضابطه حمایت افکار عمومی

برخی از صاحب‌نظران ضابطه حمایت افکار عمومی از مرتکب جرم را ملاک تفکیک جرائم سیاسی از جرائم عمومی قرار داده‌اند؛ به این معنا که هرگاه جرائم ارتكابی مورد حمایت قشری از توده مردم جامعه بوده و احساسات عمومی را نیز جریحه‌دار نکرده باشد، جرم سیاسی محسوب می‌شود.

۳- انواع جرائم سیاسی

ضابطه‌هایی که به آنها اشاره شد بیانگر تفاوت در دیدگاه‌های ارائه شده برای تعریف جرم سیاسی است و همین برداشت‌های متفاوت و گاه متعارض نشان می‌دهد که ارائه تعریفی جامع و مانع از جرم سیاسی با دشواری‌هایی روبرو است. جرم سیاسی واقعیتهای خارجی ندارد بلکه واقعیتی اعتباری دارد، بنابراین می‌توان جرائم سیاسی را براساس التزام یا عدم التزام به بنیان‌های نظام سیاسی به دو دسته جرائم سیاسی درون سیستمی و جرائم سیاسی برون سیستمی تقسیم کرد.

۱-۳- جرم سیاسی برون سیستمی

هر جرمی که با انگیزه لطمه زدن به اساس و بنیان‌های قانون اساسی انجام گردد را می‌توان جرم سیاسی برون سیستمی تعریف کرد. جرائم برون سیستمی جرائمی هستند که در آنها مرتکب با انگیزه واژگونی نظام سیاسی یا به قصد ضربه زدن به ارکان اصلی سیستم سیاسی حاکم هر یک از جرائم عمومی را مرتکب می‌شود. به این جرائم، جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور نیز گفته می‌شود. براساس اصل یکصد و هفتاد و هفتم (۱۷۷) قانون اساسی، دین و مذهب رسمی کشور و ابتدای نظام سیاسی بر ولایت مطلقه فقیه، اسلامیت و

جمهوریت تغییرناپذیر است. در نتیجه موضوعات مطرح در اصل مذکور نه با تصویب مجلس و تأیید شورای نگهبان یا مجمع تشخیص مصلحت نظام، نه با حل معضل توسط مجمع و رهبری، نه حکم حکومتی و نه با همه‌پرسی قابل تغییر نیست. بنابراین عقلایی نیست که حاکمیت از کسانی حمایت کند که متعرض تمامیت و موجودیت نظام می‌گردند و اسقاط نظام را خواهانند.

۲-۳- جرم سیاسی درون سیستمی: در مقابل مفهوم فوق جرم سیاسی درون سیستمی قرار دارد. در هر نظام سیاسی عده‌ای هستند که در برابر ناراستی‌ها و اشتباهات حاکمان، سیاست‌های داخلی یا خارجی کشور، طرحها و لوایح پیشنهادی، قوانین در دست تصویب و مانند آنها سکوت نمی‌کنند. این افراد در عین پذیرش ساختارها و شاکله اصلی قانون اساسی ممکن است معتقد باشند بهتر است اصلاحاتی در قانون اساسی برای پیشبرد بهتر امور صورت پذیرد. جرائم سیاسی درون سیستمی جرائمی هستند که در آنها مرتکب بدون آنکه قصد ضربه زدن به اصول و چهارچوب‌های اصلی نظام سیاسی حاکم را داشته باشد، به نقد عملکرد حاکمان یا کسب حفظ قدرت سیاسی پرداخته و در این مسیر مرتکب یکی از جرائم عمومی گردد.

۴- نتیجه‌گیری

مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۸۰/۳/۸ طرحی را در خصوص جرم سیاسی به تصویب رسانده که با هیجده ایراد شورای نگهبان مواجه گردیده و با اصرار مجلس بر مصوبه مذکور جهت تأیید به مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستاده شده است. شورای نگهبان اطلاق هر دو ماده و بندها و تبصره‌های آنها

را مغایر با اصول چهارم (۴)، بیست و چهارم (۲۴)، بیست و ششم (۲۶)، بیست و هفتم (۲۷) و یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) از قانون اساسی دانسته است.

در اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی مقرر گردیده که جرم سیاسی باید بر اساس قانون و مطابق با موازین اسلامی تعریف گردد. این اصل برای تعریف جرم سیاسی دو ضابطه شکلی و ماهوی را تعیین کرده است. ضابطه شکلی آن است که تعریف جرم سیاسی باید به موجب قانون باشد و در نتیجه تشخیص قضات یا رئیس قوه قضائیه یا رئیس قوه مجریه و یا هر شخص و مرجع دیگری ملاک تعیین جرائم سیاسی نیست. ضابطه ماهوی نیز آن است که تعریف جرم سیاسی باید بر اساس موازین اسلامی باشد. وجود هیأت منصفه در رابطه با جرائم مستوجب حد، قصاص و دیه از مواردی است که موجب مغایرت تعریف جرائم سیاسی با موازین اسلامی است.

از استناد شورای نگهبان به اصول فوق می توان چنین برداشت کرد که منظور ایشان از جرائم سیاسی، جرائم سیاسی درون سیستمی است. ایراد شرعی شورای نگهبان نیز به عدم خروج جرائم موجب حد، قصاص و دیه باز می گردد که با استثناء کردن این طیف از جرائم اشکال شرعی شورا نیز برطرف می شود. در نتیجه با توجه به ضرورت توجه به ضابطه قانونی و اسلامی بودن در تعریف جرم سیاسی و همچنین ضرورت تفکیک جرائم سیاسی برون سیستمی از ردیف جرائم سیاسی درون سیستمی پیش نویس ذیل پیشنهاد می گردد. لذا طرح ذیل تقدیم می گردد:

ابوالفضل ابوترابی - جلیلی - ایرانپور - میرمحمدی - علیرضا خسروی -
جراره - محمدابراهیم رضایی - شفیع - سیدباقر حسینی - حیدری طیب -

آصفری - عزیزی فارسانی - بخشایش اردستانی - نادزان - اسفنانی - فرهنگی -
بهمنی - موسوی لارگانی - اسدالهی

عنوان طرح:

جرم سیاسی

فصل اول - کلیات

ماده ۱- هرگاه رفتاری با انگیزه نقد عملکرد حاکمیت یا کسب یا حفظ قدرت، واقع شود بدون آنکه مرتکب، قصد ضربه زدن به اصول و چهارچوبهای بنیادین نظام جمهوری اسلامی ایران را داشته باشد، «جرم سیاسی» محسوب می‌شود.

تبصره - اصول و چهارچوبهای بنیادین نظام جمهوری اسلامی ایران عبارتند از دین و مذهب رسمی کشور، ابتدای نظام بر ولایت مطلقه فقیه، اسلامیت و جمهوریت

ماده ۲- جرائم زیر در صورت انطباق با تعریف مقرر در ماده (۱) از جمله جرائم سیاسی محسوب می‌شوند:

۱- توهین، ایراد افتراء و نشر اکاذیب نسبت به رؤسای سه قوه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونان رئیس جمهور، وزراء، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری و اعضای شورای نگهبان

۲- توهین به رئیس کشور خارجی یا نماینده سیاسی آن

۳- جرائم مندرج در قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده

۴- جرائم راجع به تفصیرات مقامات و مأموران دولتی موضوع فصل دهم باب پنجم قانون مجازات اسلامی

۵- جرائم مقرر در قوانین انتخابات خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تبصره- جرائم موجب حد، قصاص و دیه، جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی، جرائم خشونت‌بار، آدم‌ربایی، قاچاق، شروع به این جرائم و معاونت در آنها، جرائم سیاسی محسوب نمی‌گردند.

ماده ۳- رسیدگی به اتهام شرکا و معاونان در جرم سیاسی و همچنین شروع به جرم سیاسی مطابق با این قانون خواهد بود.

فصل دوم- مرجع صالح و تشریفات رسیدگی

ماده ۴- رسیدگی به جرائم سیاسی در دادگاه صالح (دادگاه کیفری ۱ مرکز استان) به صورت علنی و با حضور هیأت منصفه صورت می‌گیرد. تحقیقات مقدماتی این جرائم در دادرسی شهرستان مرکز استان انجام می‌شود.

تبصره- مقررات مربوط به هیأت منصفه همان است که در قانون هیأت منصفه مصوب ۱۳۸۲ و آیین‌نامه اجرائی آن پیش‌بینی شده است.

ماده ۵- تشخیص سیاسی یا غیرسیاسی بودن اتهام با دادرسی یا دادگاهی است که پرونده در آن مطرح است. متهم می‌تواند در هر مرحله از رسیدگی در دادرسی و تا پایان جلسه اول دادرسی در دادگاه نسبت به سیاسی بودن اتهام ایراد کند. مرجع رسیدگی‌کننده طی قراری در این خصوص اظهار نظر می‌نماید. قرار صادره از سوی بازپرس باید به تأیید دادستان برسد.

ماده ۶- قرار دادسرا یا دادگاه در خصوص سیاسی بودن اتهام یا رد آن، ظرف بیست روز پس از ابلاغ در صورت صدور از طرف دادسرا در دادگاه شهرستان مرکز استان و در صورت صدور از طرف دادگاه تجدیدنظر استان قابل اعتراض است. در هر صورت رأی مرجع تجدیدنظر قطعی است.

ماده ۷- دادسرا یا دادگاه صلاحیتدار پس از تشخیص سیاسی بودن اتهام و صدور قرار، رسیدگی به پرونده را مطابق مقررات این قانون ادامه می‌دهد. مرجعی که صلاحیت رسیدگی به جرائم سیاسی را ندارد با تشخیص سیاسی بودن اتهام پرونده را با صدور قرار عدم صلاحیت به مرجع صلاحیتدار ارسال می‌کند.

ماده ۸- تمامی آراء صادره در رابطه با جرائم سیاسی قابل تجدیدنظرخواهی می‌باشند. مرجع تجدیدنظر آراء و قرارهای دادگاه رسیدگی‌کننده به جرائم سیاسی، دادگاه تجدیدنظر استان است. چنانچه رسیدگی در مرحله تجدیدنظر مستلزم ورود در ماهیت پرونده باشد، رسیدگی با حضور هیأت منصفه انجام می‌شود. در هر صورت رأی مرجع تجدیدنظر قطعی است.

ماده ۹- متهمان و محکومان به جرائم سیاسی علاوه بر برخورداری از حقوقی که برای متهمان و محکومان عادی به موجب قوانین و مقررات پیش‌بینی شده حسب مورد از امتیازات زیر نیز بهره‌مند می‌شوند:

۱- مجزا بودن محل نگهداری در مدت بازداشت و حبس از مجرمان

عادی

۲- ممنوعیت وادار کردن به پوشیدن لباس زندان و یا کار اجباری در

طول دوران بازداشت و یا حبس

۳- ممنوعیت دستبند زدن

۴- ممنوعیت اجرای احکام ناظر به تکرار جرم

۵- غیرقابل استرداد بودن مجرمان سیاسی

۶- ممنوعیت بازداشت و حبس به صورت انفرادی، به جز در مواردی که

دادگاه بیم تبانی بدهد یا آن را برای تکمیل تحقیقات ضروری بداند.

۷- حق ملاقات و مکاتبه مستمر با بستگان و آشنایان در طول مدت

حبس

۸- حق دسترسی به کتب، نشریات، رادیو و تلویزیون در طول مدت

حبس

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب
۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر معاونت قوانین به شرح پیوست نسبت به طرح جرم سیاسی
تقدیم می‌گردد.

معاونت قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور

مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵

۱- در اجرای بند (۲):

در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

رعایت نشده است، متن اصلاحی طرح به ضمیمه تقدیم می شود.

۲- در اجرای بند (۴):

اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی مغایرت ندارد.

دارد. اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می گردد.

دوم: از نظر سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز مغایرت ندارد.

دارد. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.

دارد. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

چهارم: از نظر آیین نامه داخلی مجلس؛

وضعیت طرح تقدیمی از جهت رعایت مقررات آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی بشرح

زیر می باشد:

ماده ۱۳۱ -

۱- حداقل امضاء لازم (۱۵ نفر) دارد
 ندارد

۲- موضوع و عنوان مشخص دارد
 ندارد

۳- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد
 ندارد

۴- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد
 ندارد

ماده ۱۳۴ - قبلاً تقدیم نگردیده است

- قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ مجلس / کمیسیون

(موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک:

با انقضاء شش ماه پیش از انقضاء شش ماه

مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می باشد.
 نمی باشد.

ماده ۱۴۲ - طرح تقدیمی دارای یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان ماده واحده مواجه با ایراد نمی باشد.
 بیش از یک موضوع مواد متعدد می باشد.

ماده ۱۴۴ - رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.
 نشده است موارد و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

ماده ۱۸۵ - موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی شود و نیاز به $\frac{2}{3}$ رأی نمایندگان ندارد.
 می شود $\frac{3}{4}$ دارد.

تعداد دو برگ اظهارنظر به عنوان ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل تدوین قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور

مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵

طرح جرم سیاسی دارای ایرادات محتوایی متعددی است که به موارد زیر می‌توان اشاره کرد:

۱- مبنا و معیاری که برای جرم سیاسی در نظر گرفته شده است ضابطه‌ای ذهنی است و در آن بر انگیزه و داعی فرد مجرم تأکید شده است و این در حالی است که احراز نیت و انگیزه واقعی فرد در بسیاری موارد مشکل بوده و بهتر آن است که از آثار و نتایج عمل مجرمانه به آن پی ببریم که این آثار ملموس و قابل استناد هستند. (نقد ماده ۱)

۲- در ماده (۱) در تعریف جرم سیاسی آمده که: «هرگاه رفتاری با انگیزه نقد عملکرد حاکمیت...» عبارت «نقد عملکرد حاکمیت» با نظرات و آموزه‌های اسلامی و بایسته‌های جمهوریت سنخیت ندارد زیرا در نظام اسلامی باید بتوان عملکرد حاکمیت را به نقد کشید و یا حداقل در این تعریف باید از قید «نقد مغرضانه عملکرد» استفاده می‌شد.

۳- در ماده (۱) در تعریف جرم سیاسی آمده که «هرگاه رفتاری با انگیزه... کسب یا حفظ قدرت» عبارت «کسب یا حفظ قدرت» در تعارض با بدیهی‌ترین اصول سیاست است زیرا در علم سیاست هدف افراد از عضویت در احزاب و تشکلهای، کسب و حفظ قدرت است و ارائه چنین تعریفی دارای گستره بسیار زیادی است و با مبانی سیاست در تعارض است.

۴- در ماده (۲) جرائم متعدد احصاء شده که در صورت انطباق آنها با

تعریف مقرر در ماده (۱) جرم سیاسی محسوب می‌شود. دامنه جرائم مطروحه در این ماده بسیار گسترده است و در عین حال قسمت اعظم جرائمی که در این ماده آمده‌اند دارای عناوین مجزا و مستقل از جرم سیاسی هستند و دارای کیفرهای قانونی مصرحه در قانون می‌باشند، به عنوان نمونه می‌توان به جرائمی نظیر جعل، افتراء، تقلب و حتی محاربه اشاره نمود.

۵- در بند (۴) ماده (۲) این طرح به جرائم راجع به تفضیلات مقامات و مأمورین دولتی موضوع فصل دهم باب پنجم قانون مجازات اسلامی اشاره شده است که این چنین تصریحی گروه کثیری از مقامات و مأمورین دولتی را در مظان تهمت قرار داده و این در حالی است که برای تخلفات اداری و کیفری آنان به نحو مطلوبی با عناوین کیفری مستقل، مجازاتهای دقیق تعیین شده است و در عین حال برخی از این تخلفات به هیچ عنوانی در چهارچوب جرم سیاسی نمی‌گنجد مانند تخلف مأموران دولتی در ماده (۷۹۴) قانون مجازات اسلامی که تحت عنوان «جعل» قابل تعقیب و رسیدگی است.

۶- تبصره بند (۵) ماده (۲) زائد بوده و به علت وضوح فراوان وضعیت و جایگاه بزه‌های مصرحه در این تبصره در نظام کیفری کشورمان، نیازی به طرح آنها در این قسمت وجود ندارد.

۷- در ماده (۹) امتیازات ویژه فراوانی برای مجرمین سیاسی پیش‌بینی شده است که در صورت تصویب این طرح و بقای ماده (۲) آن، شاهد آن خواهیم بود که مجرمین جرائمی نظیر تقلب، جعل و حتی محاربه با شمول عنوان جرم سیاسی بر آنها از این امتیازات ویژه بهره‌مند می‌شوند که با عدالت کیفری به هیچ نحو سازگار نیست.

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین
در اجرای بندهای (۱) و (۳) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات
کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵

۱- در اجرای بند (۱):

الف- در خصوص طرح تقدیمی قوانین متعارض وجود ندارد
 وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.

ب- در خصوص طرح تقدیمی قوانین مرتبط وجود ندارد
 وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.

۲- در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسیهای به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع لازم است.
 لازم نیست.

تعداد بیست و شش برگ سوابق قانونی و دلایل ضرورت قانونگذاری به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیر کل اسناد و تنقیح قوانین

عنوان	شماره صفحه
متمم قانون اساسی مورخ ۱۴ ذی القعدة الحرام ۱۳۲۴	۱۸
قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۸
قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۷۵/۳/۲)	۲۰
قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲/۲/۱)	۲۱
قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده (مصوب ۱۳۶۰/۶/۷)	۲۱
قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۷۸/۹/۷)	۲۳
قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۶۴/۴/۵)	۲۹
قانون انتخابات و آیین نامه داخلی مجلس خبرگان رهبری مربوط به اصول پنجم و یکصد و هفتم و یکصد و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۵/۳/۳)	۳۱
قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱	۳۱
با رعایت اصلاحات بعدی	۳۱
قانون هیأت منصفه (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴)	۳۶
قانون فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری از تعطیلی اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۴/۵/۹)	۳۸
قانون تمدید قانون فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری از تعطیلی اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۵/۵/۴)	۳۹
قانون تعیین تکلیف هیأت منصفه مطبوعات (مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۰)	۳۹
قانون راجع به استرداد مجرمین (مصوب ۱۳۳۹/۲/۴)	۳۹
لایحه آیین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۴)	۴۰

متنم قانون اساسی مورخ ۱۴ ذی القعدة الحرام ۱۳۲۴

اصل هفتاد و دوم

منازعات راجعه بحقوق سیاسی مربوط بحاکم عدلیه است مگر در مواقیکه قانون استثناء کند.

اصل هفتاد و هفتم

در ماده تفصیرات سیاسی و مطبوعاتی چنانچه محرمانه بودن محاکمه صلاح باشد باید باتفصیح آراء جمیع اعضاء محکمه بشود.

اصل هفتاد و نهم

در موارد تفصیرات سیاسی و مطبوعات هیئت منصفین در محاکم حاضر خواهند بود.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

اصل چهارم: کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است.

اصل بیست و چهارم: نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آنکه مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد. تفصیل آن را قانون معین می کند.

اصل بیست و ششم: احزاب، جمعیت ها، انجمن های سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده آزادند، مشروط به این که اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهور اسلامی را نقض نکنند. هیچکس را نمی توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.

اصل بیست و هفتم: تشکیل اجتماعات و راه پیمایی ها، بدون حمل سلاح، به شرط آن که مخل به مبانی اسلام نباشد آزاد است.

اصل یکصد و شصت و هشتم: رسیدگی به جرایم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در محاکم دادگستری صورت می گیرد. نحوه انتخاب، شرایط، اختیارات هیأت منصفه و تعریف جرم سیاسی را قانون بر اساس موازین اسلامی معین می کند.

اصل یکصد و هفتاد و هفتم: بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در موارد ضروری به ترتیب زیر انجام می گیرد:

مقام رهبری پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام طی حکمی خطاب به رئیس جمهور موارد اصلاح یا متمیم قانون اساسی را به شورای بازنگری قانون اساسی با ترکیب زیر پیشنهاد می نماید:

۱ - اعضای شورای نگهبان.

۲ - رؤسای قوای سه گانه.

۳ - اعضای ثابت مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۴ - پنج نفر از اعضای مجلس خبرگان رهبری.

۵ - ده نفر به انتخاب مقام رهبری.

۶ - سه نفر از هیأت وزیران.

۷ - سه نفر از قوه قضائیه.

۸ - ده نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی.

۹ - سه نفر از دانشگاهیان.

شیوه کار و کیفیت انتخاب و شرایط آن را قانون معین می کند. مصوبات شورا پس از تأیید و امضای مقام رهبری باید از طریق مراجعه به آراء عمومی به تصویب اکثریت مطلق شرکت کنندگان در همه پرسى برسد. رعایت ذیل اصل پنجاه و نهم در مورد همه پرسى "بازنگری در قانون اساسی" لازم نیست. محتوای اصول مربوط به اسلامی بودن نظام و ابتدای کلیه قوانین و مقررات بر اساس موازین اسلامی و پایه های ایمانی و اهداف جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بودن حکومت و ولایت امر و امامت امت و نیز اداره امور کشور با اتکاء به آراء عمومی و دین و مذهب رسمی ایران تغییر ناپذیر است.

قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۷۵/۳/۲)

فصل بیست و هفتم - افترا و توهین و هتک حرمت

ماده ۶۹۷ - هرکس به وسیله اوراق چاپی یا خطی یا به وسیله درج در روزنامه و جراید یا نطق در مجامع یا به هر وسیله دیگر، به کسی امری را صریحاً نسبت دهد یا آنها را منتشر نماید که مطابق قانون آن امر جرم محسوب می شود و نتواند صحت آن اسناد را ثابت نماید جز در مواردی که موجب حد است به یک ماه تا یک سال حبس و تا (۷۴) ضربه شلاق یا یکی از آنها حسب مورد محکوم خواهد شد.

تبصره - در مواردی که نشر آن امر اشاعه فحشا محسوب گردد هر چند بتواند صحت اسناد را ثابت نماید مرتکب به مجازات مذکور محکوم خواهد شد.

ماده ۶۹۸ - هرکس به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی به وسیله نامه یا شکواییه یا مراسلات یا عرایض یا گزارش یا توزیع هرگونه اوراق چاپی یا خطی یا امضا یا بدون امضا اکاذیبی را اظهار نماید یا با همان مقاصد اعمالی را برخلاف حقیقت رأساً یا به عنوان نقل قول به شخص حقیقی یا حقوقی یا مقامات رسمی تصریحاً یا تلویحاً نسبت دهد اعم از اینکه از طریق مزبور به نحوی از انحاء ضرر مادی یا معنوی به غیر وارد شود یا نه علاوه بر اعاده حیثیت در صورت امکان، باید به حبس از دو ماه تا دو سال و یا شلاق تا (۷۴) ضربه محکوم شود.

ماده ۶۹۹ - هرکس عالماً عامداً به قصد متهم نمودن دیگری آلات و ادوات جرم یا اشیایی را که یافت شدن آن در تصرف یک نفر موجب اتهام او می گردد بدون اطلاع آن شخص در منزل یا محل کسب یا جیب یا اشیایی که متعلق به اوست بگذارد یا مخفی کند یا به نحوی متعلق به او قلمداد نماید و در اثر این عمل شخص مزبور تعقیب گردد، پس از صدور قرار منع تعقیب و یا اعلام برائت قطعی آن شخص، مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال و یا تا (۷۴) ضربه شلاق محکوم می شود.

ماده ۷۰۰ - هرکس با نظم یا نثر یا به صورت کتبی یا شفاهی کسی را هجو کند و یا هجویه را منتشر نماید، به حبس از یک تا شش ماه محکوم می شود.

قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲/۲/۱)

ماده ۱۳۸ - مقررات مربوط به تکرار جرم در جرائم سیاسی و مطبوعاتی و جرائم اطفال اعمال نمی‌شود.

قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده (مصوب ۱۳۶۰/۶/۷)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - حزب، جمعیت، انجمن، سازمان سیاسی و امثال آنها تشکیلاتی است که دارای مرامنامه و اساسنامه بوده و توسط یک گروه اشخاص حقیقی معتقد به آرمانها و مشی سیاسی معین تأسیس شده و اهداف، برنامه‌ها و رفتار آن به صورتی به اصول اداره کشور و خط مشی کلی نظام جمهوری اسلامی ایران مربوط باشد.

ماده ۲ - انجمن، جمعیت، اتحادیه صنفی و امثال آن تشکیلاتی است که به وسیله دارندگان کسب یا پیشه یا حرفه و تجارت معین تشکیل شده، اهداف، برنامه‌ها و رفتار آن به گونه‌ای در جهت منافع خاص مربوط به آن صنف باشد.

ماده ۳ - انجمن اسلامی هر واحد اداری، آموزشی، صنفی، صنعتی و یا کشاورزی تشکیلاتی است مرکب از اعضای داوطلب همان واحد که هدف آن شناختن و شناساندن اسلام، امر به معروف و نهی از منکر و تبلیغ و گسترش انقلاب اسلامی باشد.

ماده ۴ - انجمن اقلیتهای دینی موضوع اصل ۱۳ قانون اساسی تشکیلاتی است مرکب از اعضای داوطلب همان اقلیت دینی که هدف آن حل مشکلات و بررسی مسائل دینی، فرهنگی، اجتماعی و رفاهی ویژه آن اقلیت باشد.

ماده ۵ - منظور از کلیه گروههای مذکور در مواد بعدی این قانون "احزاب، جمعیتها، انجمنهای سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده" موضوع اصل ۲۶ قانون اساسی می‌باشد.

فصل دوم - حقوق گروهها

ماده ۶ - ...

ماده ۱۶ - گروههای موضوع این قانون باید در نشریات، اجتماعات و فعالیتهای دیگر خود از ارتکاب موارد زیر خودداری کنند:

الف - ارتکاب افعالی که به نقض استقلال کشور منجر شود.

ب - هر نوع ارتباط، مبادله اطلاعات، تبانی و مواضعه با سفارتخانه ها، نمایندگیها، ارگانهای دولتی و احزاب کشورهای خارجی در هر سطح و به هر صورت که به آزادی، استقلال، وحدت ملی و مصالح جمهوری اسلامی ایران مضر باشد.

ج - دریافت هر گونه کمک مالی و تدارکاتی از بیگانگان.

د - نقض آزادیهای مشروع دیگران.

ه - ایراد تهمت، افتراء و شایعه پراکنی.

و - نقض وحدت ملی و ارتکاب اعمالی چون طرح ریزی برای تجزیه کشور.

ز - تلاش برای ایجاد و تشدید اختلاف میان صفوف ملت با استفاده از زمینه های متنوع فرهنگی و مذهبی و نژادی موجود در جامعه ایران.

ح - نقض موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی.

ط - تبلیغات ضد اسلامی و پخش کتب و نشریات مضره.

ی - اختفاء و نگهداری و حمل اسلحه و مهمات غیر مجاز.

ماده ۱۷ - در صورتی که فعالیت تشکیلاتی یک گروه منشاء تخلفات مذکور در ماده ۱۶ باشد کمیسیون می تواند بر حسب مورد به تفصیل زیر عمل نماید:

۱ - تذکر کتبی

۲ - اخطار

۳ - توقیف پروانه

۴ - تقاضای انحلال از دادگاه

ماده ۱۸ - بودجه گروهها باید از طرق مشروع و قانونی تأمین و به شکل مشروع و قانونی صرف گردد.

تبصره - درآمد و هزینه گروههای پروانه دار باید در دفاتر قانونی ثبت شود و در پایان سال مالی برای بررسی در اختیار کمیسیون ماده (۱۰) قرار گیرد.

ماده ۱۹ - شورای عالی قضایی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه تشکیل هیأت منصفه محاکم دادگستری موضوع اصل ۱۶۸ قانون اساسی را تهیه و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی تقدیم مجلس نماید.

قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۷۸/۹/۷) با رعایت اصلاحات بعدی

فصل هفتم - جرائم و تخلفات

ماده ۶۶ - علاوه بر جرائم مندرج در این قانون ارتکاب امور ذیل جرم محسوب می شود:

- ۱ - خرید و فروش رأی.
- ۲ - رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.
- ۳ - تهدید یا تطمیع در امر انتخابات.
- ۴ - رأی دادن با شناسنامه جعلی.
- ۵ - رأی دادن با شناسنامه دیگری.
- ۶ - رأی دادن بیش از یکبار.
- ۷ - توصیه به نوشتن اسم کاندیدای معین در ورقه رأی توسط افراد متفرقه در محل اخذ رأی.
- ۸ - اخلال در امر انتخابات.
- ۹ - کم و زیاد کردن آراء با تعرفه ها.
- ۱۰ - تقلب در رأی گیری و شمارش آراء.
- ۱۱ - تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورتجلسات.
- ۱۲ - توصیه به نوشتن اسم کاندیدای معین در ورقه رأی از طرف اعضاء شعبه اخذ رأی و ناظرین و بازرسان.

- ۱۳ - تغییر و تبدیل یا جعل و یا ریودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی و صورتجلسات و تلکس و تلفنگرامها و تلگرافها.
- ۱۴ - باز کردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر صندوقهای رأی بدون مجوز قانونی.
- ۱۵ - جابجایی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.
- ۱۶ - ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی با اسلحه یا بدون اسلحه در امر انتخابات.
- ۱۷ - دخالت در امر انتخابات با سبّت معمول و یا به هر نحو غیر قانونی.
- ۱۸ - انجام یا عدم انجام هرگونه عملی که باعث مخدوش شدن رأی مردم از ناحیه اعضای شعبه اخذ رأی باشد از قبیل خودداری کردن از مهیور نمودن برگه تعرفه یا شناسنامه یا انتقال صندوق اخذ رأی به غیر از محل آگهی شده.
- تبصره - چنانچه وقوع جرائم مندرج در این ماده موجب گردد که جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه کلی انتخابات موثر باشد مراتب وسیله وزارت کشور به منظور طرح در شورای نگهبان به هیأت مرکزی نظارت اعلام می‌گردد.
- ماده ۶۷ - تشکیلات قضائی هر حوزه انتخابیه به منظور پیشگیری از وقوع جرم، ضمن هماهنگی با ناظرین شورای نگهبان و هیأت اجرائی اقدامات لازم را در محدوده مقررات معمول می‌دارد.
- تبصره - از موقع ثبت نام تا پایان انتخابات احضار و بازداشت نامزدهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در رابطه با اتهامات قبل از نامزدی و یا تخلفات انتخاباتی ممنوع است مگر در مواردی که به نظر رئیس قوه قضائیه عدم بازداشت آنان موجب تضییع حق گردد و با اخذ تأمین و تضمین لازم ممکن نباشد.

فصل هشتم - شکایات و نحوه رسیدگی

- ماده ۶۸ - هیأت‌های اجرائی مراکز حوزه‌های انتخابیه موظفند از تاریخ تشکیل هیأت اجرائی تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را پذیرند و حداکثر ظرف هفت روز از تاریخ دریافت شکایات در جلسه مشترک هیأت‌های اجرائی و نظارت حوزه انتخابیه به آنها رسیدگی نمایند.

تبصره ۱ - کسانی که از نحوه برگزاری انتخابات شکایت داشته باشند، می‌توانند ظرف هفت روز از تاریخ اخذ رأی شکایت مستند خود را به دبیرخانه شورای نگهبان نیز تسلیم دارند.

تبصره ۲ - شکایاتی قابل رسیدگی خواهند بود که مشخصات شاکی یا شاکیان شامل نام، نام خانوادگی، نام پدر، شغل، نشانی کامل، شماره تلفن (در صورت داشتن تلفن) و اصل امضاء شاکی را داشته باشد.

تبصره ۳ - در صورتی که شاکی بدون دلیل و مدرک کسی را متهم نماید و عمل شاکی عنوان افترا داشته باشد قابل تعقیب و پیگیری است.

تبصره ۴ - طرح و بررسی شکایات در مورد افراد محرمانه بوده و افشای آن ممنوع است.

ماده ۶۹ - شکایاتی که در جریان انتخابات به هیات اجرائی تسلیم می‌شود مانع ادامه کار انتخابات نمی‌باشد.

ماده ۷۰ - هیات اجرائی پس از بررسی شکایات و گزارشها چنانچه تشخیص دهد که امور انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است، با تأیید هیات نظارت، انتخابات یک یا چند شعبه مزبور را در صورتی که در سرنوشت انتخابات مؤثر نباشد، باطل اعلام می‌نماید.

تبصره - چنانچه ابطال همه و یا قسمتی از آراء یک یا چند صندوق اخذ رأی در تغییر سرنوشت انتخابات مؤثر باشد، تصمیم با شورای نگهبان است.

ماده ۷۱ - کلیه شکایات مربوط به انتخابات، قبل از ارسال پرونده انتخاباتی به مجلس توسط وزارت کشور به هیات مرکزی نظارت ارسال و پس از آن، پرونده عیناً به مجلس فرستاده خواهد شد.

تبصره - شورای نگهبان موظف است کلیه شکایات مربوط به انتخابات را پس از صدور اعتبارنامه‌ها به مجلس ارسال دارد.

ماده ۷۲ - در صورتی که رسیدگی به شکایات هر یک از حوزه‌های انتخابیه منجر به توقف یا ابطال انتخابات گردد، اعلام آن از رسانه‌های گروهی از اختیارات شورای نگهبان است.

تبصره - توقف یا ابطال انتخابات در هر حوزه انتخابیه باید مستند به قانون و همراه با اسناد و مدارک معتبر و با رأی اکثریت مطلق اعضای شورای نگهبان باشد.

ماده ۷۳ - صدور اعتبارنامه متخین موكول به عدم ابطال انتخابات از طرف شورای نگهبان می‌باشد و شورای نگهبان در اسرع وقت نظر خود را درباره انتخابات اعلام می‌نماید و وزارت کشور موظف است بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.

ماده ۷۴ - اعتبارنامه متخین به دستور وزارت کشور و با مهر و امضاء اعضاء هیات اجرائی و هیات نظارت در پنج نسخه (یک نسخه برای شورای نگهبان) ظرف مدت چهل و هشت ساعت تنظیم و صادر می‌گردد.

تبصره - در صورتی که هریک از اعضاء هیاتهای اجرائی و نظارت پس از اعلام نظر شورای نگهبان از امضاء اعتبارنامه خودداری کنند، متخلف از قانون محسوب و تا ده سال از عضویت در هیاتهای اجرائی و نظارت محروم خواهند شد و اعتبارنامه با امضاء وزیر کشور و رئیس هیات مرکزی نظارت بر انتخابات کشور معتبر خواهد بود.

فصل نهم - مجازات

ماده ۷۵ - مجازات مرتکبین جرائم و تخلفات مقرر در بندهای (۱)، (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷) و (۸) ماده (۶۶) تا سه ماه حبس یا یک میلیون (۱ ۰۰۰ ۰۰۰) تا پنج میلیون (۵ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال جزای نقدی و هشت سال محرومیت از عضویت در هیاتهای اجرائی و نظارت و شنب اخذ رأی می‌باشد.

ماده ۷۶ - مجازات مرتکبین جرائم و تخلفات مقرر در بندهای (۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲)، (۱۳)، (۱۴)، (۱۵) و (۱۸) ماده (۶۶) از شش ماه تا دو سال حبس یا سه میلیون (۳ ۰۰۰ ۰۰۰) تا پانزده میلیون (۱۵ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال جزای نقدی و حسب مورد به انفصال از خدمات دولتی از شش ماه تا دو سال و دوازده سال محرومیت از عضویت در هیاتهای اجرائی و نظارت و شنب اخذ رأی می‌باشد.

ماده ۷۷ - مجازات مرتکبین جرایم مقرر در بند (۱۶) ماده (۶۶) اعم از مباشر و یا معاون و یا تحریک کننده در صورتی که محاربه صدق نکند همان مجازات مقرر در ماده (۶۱۷) قانون مجازات اسلامی^۱ می‌باشد.

۱. ماده ۶۱۷ قانون مجازات اسلامی: هر کس به وسیله چاقو و یا هر نوع اسلحه دیگر نظامی یا قدرت‌نمایی کند یا آن را وسیله مزاحمت اشخاص یا اخاذی یا تهدید قرار دهد یا با کسی گلاویز شود در صورتی که از مصادیق محاربه نباشد به حبس از شش ماه تا دو سال و تا (۷) ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۷۸ - مجازات مرتکبین جرائم مقرر در بند (۱۷) ماده (۶۶) علاوه بر مجازات مندرج در ماده (۵۵۵) قانون مجازات اسلامی^۱، دوازده سال محرومیت از عضویت در هیأت‌های اجرائی و نظارت و شعب اخذ رأی می‌باشد.

ماده ۷۹ - مجازات تخلف از مقررات مواد (۱۱)، (۲۴)، (۳۴)، (۴۰)، (۵۳) و (۶۰) و تبصره‌های مربوط با رعایت مقررات قانون رسیدگی به تخلفات اداری عبارت است از کسر حقوق، فوق‌العاده شغل و یا عناوین مشابه، حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال و با انفصال موقت از یک ماه تا یک سال.

تبصره - چنانچه مرتکب از کارکنان دولت نباشد از عضویت در هیأت‌های اجرائی، نظارت و شعب اخذ رأی برای مدت هشت سال محروم خواهد شد.

ماده ۸۰ - مجازات تخلف از مقررات مواد (۵۷) و (۵۸) پرداخت پانصد هزار (۵۰۰ ۰۰۰) تا یک میلیون (۱ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال جزای نقدی می‌باشد.

ماده ۸۱ - مجازات مرتکبین تخلف مندرج در صدر ماده (۵۹) و تبصره (۲) آن حبس از سه تا شش ماه یا جزای نقدی از دو میلیون (۲ ۰۰۰ ۰۰۰) تا ده میلیون (۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال می‌باشد و مجازات مرتکبین جرائم مندرج در قسمت اخیر ماده (۵۹) و تبصره (۱) آن همان مجازات مقرر در ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی^۲ خواهد بود.

۲. ماده ۵۵۵ قانون مجازات اسلامی: هر کس بدون سمت رسمی یا اذن از طرف دولت خود را در مشاغل دولتی اعم از کشوری یا لشکری و انتظامی که از نظر قانون مربوط به او نبوده است دخالت دهد یا معرفی نماید به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد و چنانچه برای دخالت یا معرفی خود در مشاغل مزبور، سندی جعل کرده است، مجازات جعل را نیز خواهد داشت.

۳. ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی: هر یک از کارمندان و کارکنان ادارات و سازمان‌ها یا شوراهای شهرداری‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و یا وابسته به دولت و یا نهادهای انقلابی و بنیادها و مؤسساتی که زیر نظر ولی فقیه اداره می‌شوند و دیوان محاسبات و مؤسساتی که به کمک مستمر دولت اداره می‌شوند و یا دارندگان پایه قضایی و به طور کلی اعضا و کارکنان قوای سه‌گانه و همچنین نیروهای مسلح و مأمورین به خدمات عمومی اعم از رسمی و غیر رسمی و جبهه نقدی یا مطالبات یا حوالجات یا سهام و سایر اسناد و اوراق

ماده ۸۲ - مجازات تخلف از مقررات ماده (۶۱) از یکصد هزار (۱۰۰ ۰۰۰) تا دو میلیون (۲ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال جزای نقدی می باشد چنانچه مأمورین انتظامی و سایر مقامات و مسؤولین موظف از انجام وظیفه مقرر در ذیل ماده (۶۱) استتکاف نمایند علاوه بر مجازات مقرر فوق به انفصال موقت از یک تا سه ماه محکوم می گردند.

ماده ۸۳ - مجازات مرتکبین تخلفات موضوع ماده (۶۴) علاوه بر کیفر مقرر در قانون مطبوعات، جزای نقدی از یک میلیون (۱ ۰۰۰ ۰۰۰) تا پنج میلیون (۵ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال می باشد. در صورتی که تخلف ارتكابی متضمن افتراء و اهانت باشد مرتکب به مجازات مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.

ماده ۸۴ - مجازات مرتکبین تخلف مقرر در تبصره ماده (۶۳) از پانصد هزار (۵۰۰ ۰۰۰) تا دو میلیون (۲ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال جزای نقدی می باشد.

ماده ۸۵ - مجازات مرتکبین تخلف از موضوع مقرر در صدر ماده (۶۵) جزای نقدی از پنجاه هزار (۵۰ ۰۰۰) تا یک میلیون (۱ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال می باشد.

ماده ۸۶ - در کلیه مواردی که مرتکب هر یک از تخلفات موضوع این قانون از داوطلبان نمایندگی باشند به حداکثر مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

بهادار یا سایر اموال متعلق به هر یک از سازمانها و مؤسسات فوق الذکر یا اشخاصی که بر حسب وظیفه به آنها سپرده شده است را مورد استفاده غیر مجاز قرار دهد بدون آن که قصد تملک آنها را به نفع خود یا دیگری داشته باشد، متصرف غیر قانونی محسوب و علاوه بر جبران خسارات وارده و پرداخت اجرت المثل به شلاق تا (۷۴) ضربه محکوم می شود و در صورتی که منتفع شده باشد علاوه بر مجازات مذکور به جزای نقدی معادل مبلغ انتفاعی محکوم خواهد شد و همچنین است در صورتی که به علت اهمال یا تفریط موجب تضییع اموال و وجوه دولتی گردد و یا آن را به مصارفی برساند که در قانون اعتباری برای آن منظور نشده یا در غیر مورد معین یا زائد بر اعتبار مصرف نموده باشد.

ماده ۸۷ - در اجرای صحیح اصل نود و نهم (۹۹) قانون اساسی^۴ و حفظ بیطرفی کامل، ناظرین شورای نگهبان موظفند در طول مدت مسؤولیت خود، بیطرفی کامل را حفظ نمایند و جانب‌داری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیداها جرم محسوب می‌شود.

تبصره - ناظرین شورای نگهبان در صورتی که مرتکب هر یک از جرائم مربوط به هیأت‌های اجرایی و یا هیأت‌های اخذ رأی شوند به مجازات جرائم مقرر در ماده (۶۶) و تبصره ماده (۵۳)^۵ برای این هیأت‌ها، محکوم می‌گردند.

ماده ۸۸ - مجازات‌های این فصل به انواع مذکور در این قانون منحصر نبوده و قاضی در هر مورد می‌تواند متخلف را به مجازات مذکور در این قانون و یا مجازاتی که برای این تخلفات در کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ مقرر گردیده محکوم نماید.

قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۶۴/۴/۵)

با اعمال آخرین تغییرات

فصل هشتم: مجازات

ماده ۸۴ - مجازات تخلف از بند (۱۶) ماده (۳۳) به ترتیب ذیل تعیین می‌گردد:

الف - چنانچه مرتکب بدون اسلحه ایجاد رعب و وحشت نماید تا هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم می‌گردد.

ب - چنانچه ایجاد رعب و وحشت خواه به تحریک یا پالمباشره همراه با اسلحه باشد و محاربه صدق نکند تا هفتاد و چهار ضربه شلاق و یا حداکثر تا دو سال حبس محکوم خواهد شد.

۴. اصل ۹۹ قانون اساسی : « شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آراء عمومی و همه پرسی را بر عهده دارد.»

۵. در حال حاضر ماده ۵۳ تبصره ندارد. این تبصره قبل از ایراد شورای نگهبان در متن قانون وجود داشت و بعد از این که شورای نگهبان به این تبصره ایراد گرفت، کمیسیون برای تامین نظر شورای نگهبان تبصره را حذف کرد.

ماده ۸۵ - مجازات کسی که با اتخاذ سمت معمول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند ۱۷ ماده ۳۳) تا پنجاه ضربه شلاق خواهد بود و هر گاه مرتکب سندی هم در این باره جعل نموده باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت و چنانچه دخالت وی مؤثر در سرنوشت انتخابات باشد و میر انتخابات یک بخش و یا یک شهرستان و یا یک استان را بر هم بزند مرتکب از یک تا پنج سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۸۶ - مجازات تخلف از ماده (۲۱) و تبصره آن دولتی شش ماه انفصال از خدمت دولتی خواهد بود.

ماده ۸۷ - اعضاء اداری هیأت اجرائی (فرماندار یا بخشدار، ریس ثبت احوال، دادستان یا نماینده وی) در صورت تخلف از ماده (۴۱) و تبصره (۲) ماده (۴۷) این قانون به مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا شش ماه به حکم مراجع صالحه محکوم خواهند شد و در مورد بقیه اعضاء محرومیت نادر نوبت انتخابات از عضویت هیأتهای اجرائی و نظارت و شعب اخذ رأی می باشد.

ماده ۸۸ - متخلفان از موارد مندرج در ماده (۶۸) و کسانی که از طریق رادیو و تلویزیون با برنامه زنده و مستقیم تبلیغ انتخاباتی له یا علیه یکی از نامزدهای انتخاباتی نمایند و متصدیان برنامه در بخش غیر مستقیم به مجازات از یک تا شش ماه حبس محکوم خواهند شد.

ماده ۸۹ - چنانچه مأموران انتظامی با دستور کتبی فرماندار یا بخشدار از امحاء اعلانات، عکسها، پوسترهای منصوبه در تابلوها و اماکن ممنوعه مندرج در ماده (۶۹) استتکاف نمایند به مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا سه ماه محکوم می گردند. و چنانچه افرادی عالماً در حین الصاق دستگیر گردند به مجازات پنج الی پانزده ضربه شلاق محکوم می گردند.

ماده ۹۰ - مجازات تخلف از ماده (۷۲) محرومیت از عضویت در شعبه ثبت نام برای دو دوره می باشد.

ماده ۹۱ - مجازات تخلف از ماده (۷۴) تعطیل نشریه از یک تا سه ماه خواهد بود و نویسنده مقاله (در صورتی که معلوم باشد) و مدیر نشریه (در صورتی که نویسنده مشخص نباشد) تا هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم می گردد و همچنین کسی که از طریق غیر مطبوعات اعمال فوق را مرتکب شود به مجازات تا هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۹۲ - مجازات تخلف از ماده (۷۱) در مواردی که افترا یا نشر اکاذیب باشد همان مجازات افتراء یا نشر اکاذیب است و در غیر موارد فوق مجازات آن تا سه ماه حبس خواهد بود.

ماده ۹۳ - در اجراء صحیح اصل (۹۹) قانون اساسی و حفظ بی طرفی کامل، ناظرین شورای نگهبان موظفند در طول مدت مسؤولیت خود، بی طرفی کامل را حفظ نمایند و ابراز جانبداری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیدها جرم محسوب می شود.

تبصره - مجازات تخلف از ماده فوق انفصال شش ماه تا یک سال از خدمات دولتی یا شش ماه تا یک سال زندان خواهد بود.

ماده ۹۴ - مجازاتهای این فصل به انواع مذکور منحصر نبوده و قاضی در هر مورد می تواند متخلف را به مجازات مذکور و یا هر مجازات متناسب دیگری که در قانون تعزیرات آمده است محکوم نماید.

قانون انتخابات و آیین نامه داخلی مجلس خبرگان رهبری مربوط به اصول پنجم و یکم و هفتم و یکم و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۵/۳/۳)

فصل هفتم - شکایات و مقررات جزایی و مواد متفرقه

ماده ۷۵ - هر کس برگ انتخابات خبرگان را بخرد و یا بفروشد و یا در اوراق تعرفه انتخابات تقلب و یا در امر انتخابات به نحوی از انحا اخلال یا تقلب و تزویر و خیانت نماید یا به تهدید یا تطمیع متوسل شود یا با شناسنامه متعلق به دیگری یا با شناسنامه مجعول و با علم به جعلیت آن رأی بدهد، یا بگیرد و یا بیش از یکبار رأی دهد بر طبق مقررات مشمول خواهد بود.

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با رعایت اصلاحات بعدی

ماده ۸۸ - به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر انحراف شوراها از وظایف قانونی، هیأت‌هایی به نام هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل می شود:

۱ - هیأت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور، معاون ذی ربط وزارت کشور، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور، دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استانها به انتخاب آن شورا جهت

رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استانها و شورای شهر تهران تشکیل می شود. هیأت در اولین جلسه یک رئیس و یک نایب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲ - هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و دو نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می شود.

۳ - هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب هیأت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می شود.

تبصره ۱- دبیرخانه هیأت های حل اختلاف مرکزی، استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری مستقر می شود. معاون ذی ربط وزارت کشور دبیر هیأت مرکزی خواهد بود.

تبصره ۲- وزارت کشور براساس مسئولیت نظارتی و اجرائی قانون شوراها می تواند موارد تخلف از قانون را به هیأت حل اختلاف ارجاع نماید.

ماده ۸۹ - مصوبات کلیه شوراهای موضوع این قانون در صورتی که پس از دو هفته از تاریخ ابلاغ، مورد اعتراض قرار نگیرد، لازم الاجراء است و چنانچه مسئولان ذی ربط، آن را مغایر یا موازین اسلام یا قوانین و مقررات کشور و یا خارج از حدود وظایف و اختیارات شوراها تشخیص دهند، حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه می توانند با ذکر مورد و به طور مستدل اعتراض خود را به شورای اسلامی اعلام و درخواست تجدید نظر کنند. شورا موظف است ظرف ده روز از تاریخ وصول اعتراض، تشکیل جلسه دهد و به موضوع رسیدگی و اعلام نظر کند. در صورتی که شورا در بررسی مجدد از مصوبه مورد اختلاف عدول نکند با درخواست رسمی مقام صلاحیتدار معترض که حداکثر باید ظرف دو هفته پس از اعلام کتبی شورا صادر شود موضوع توسط آن مقام صلاحیتدار به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع می شود. هیأت مزبور مکلف است ظرف بیست روز به موضوع، رسیدگی و اعلام نظر نماید. در صورت عدم اعلام نظر هیأت در مدت مذکور، مصوبه شورا لازم الاجراء می شود.

تبصره ۱- اعتراض در مورد مصوبات شوراهای اسلامی روستا و بخش توسط بخشدار یا شورای اسلامی شهرستان، در مورد مصوبات شوراهای اسلامی شهر و شهرستان توسط فرماندار یا شورای

اسلامی استان، در مورد مصوبات شورای اسلامی استان توسط استاندار، مسؤولان دستگاههای اجرایی ذی ربط یا شورای عالی استانها و در مورد مصوبات شورای عالی استانها توسط وزیر کشور یا عالی ترین مقام دستگاههای ذی ربط صورت می گیرد. شوراهاى موضوع این تبصره مکلفند یک نسخه از مصوبات خود را ظرف یک هفته برای شورای واجد صلاحیت اعتراض به مصوبات آنها و دستگاههای اجرایی ذی ربط که مصوبه مربوط به آنها می باشد، ارسال کنند. رسیدگی به اعتراض موضوع این قانون مانع از رسیدگی به شکایات سایر اشخاص در محاکم صلاحیتدار نیست.

تبصره ۲ - قطعی شدن مصوبات شورا، مانع از طرح رسیدگی آن دسته از مصوبات مغایر قانون در هیأت مرکزی حل اختلاف توسط اشخاص نمی باشد.

تبصره ۳ - کلیه شوراها موظفند هرگونه تصمیمی را که مربوط به دستگاههای اجرایی مختلف اتخاذ کرده اند، بلافاصله به دستگاه مربوطه ابلاغ نمایند.

ماده ۹۰ - هرگاه شورا اقداماتی بر خلاف وظایف مقرر یا مخالف مصالح عمومی کشور و یا حیث و میل و تصرف غیر مجاز در اموالی که وصول و نگهداری آن را به نحوی به عهده دارد انجام دهد به پیشنهاد کتبی فرماندار موضوع جهت انحلال شورا به هیأت حل اختلاف استان ارجاع می گردد و هیأت مذکور به شکایات و گزارشها رسیدگی و در صورت احراز انحراف هر یک از شوراهای روستاها، آن را منحل می نماید و در مورد سایر شوراها در صورت انحراف از وظایف قانونی، بنا به پیشنهاد هیأت استان و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی منحل می گردند.

تبصره - هر یک از شوراهای منحل شده در صورت اعتراض به انحلال می توانند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به دادگاه صالح شکایت نمایند و دادگاه مکلف است خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید.

ماده ۹۱ - چنانچه هر یک از اعضای شوراهای موضوع این قانون شرایط عضویت را از دست داده و یا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب قصور یا تقصیر شود یا اقدامی که موجب توقف یا اخلال در انجام وظایف شوراها گردد یا عملی خلاف شئون اعضای شورا انجام دهد به موارد زیر محکوم می گردد:

- ۱- اخطار کتبی یا درج در پرونده شورایی بدون اعلان عمومی.
- ۲- اخطار کتبی یا درج در پرونده شورایی و اعلان عمومی.
- ۳- کسر از مبالغ دریافتی بابت عضویت در شورا (حقوق، حق الجلسه و عناوین مشابه) حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال.

۴- محرومیت از عضویت در هیأت رئیسه و نمایندگی در شوراهای فرادست و عناوین مشابه حداقل به مدت یک سال.

۵- سلب عضویت موقت از یک ماه تا یک سال.

۶- سلب عضویت برای باقیمانده دوره شورا.

۷- ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها برای مدت حداقل یک دوره.

تبصره ۱- هیأت‌های حل اختلاف پس از رسیدگی به اتهام یا اتهامات متسبب به عضو شورا در صورت احراز تخلف یا تخلفات، در مورد هر پرونده صرفاً یکی از مجازات‌های این قانون را اعمال خواهند نمود و تنها بند (۸) قابل جمع با بندهای (۴) تا (۶) این ماده می‌باشد.

تبصره ۲- چنانچه عضوی به یکی از مجازات‌های بندهای (۴) تا (۸) این ماده محکوم شود می‌تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی به هیأت حل اختلاف مرکزی شکایت نماید. هیأت مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

تبصره ۳- فرد یا افرادی که سلب عضویت می‌گردند، می‌توانند به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند. دادگاه مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می‌کند و رأی آن قطعی و لازم‌الاجراء خواهد بود.

۸- سلب عضویت دائم از عضویت در شورا و ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها.

تبصره ۴- در صورتی که هیأت حل اختلاف مرکزی حکم به سلب عضویت عضو شورای اسلامی شهر و یا روستا دهد، فرمانداری مکلف به معرفی عضو علی‌البدل است.

در صورتی که مرجع رسیدگی‌کننده موضوع تبصره (۳) این ماده، حکم به ابطال رأی مرجع پایین‌تر دهد، عضو علی‌البدل از شورای اسلامی خارج می‌شود و عضو قبلی مجدداً فعالیت خود را در شورای اسلامی از سر می‌گیرد.

ماده ۹۲- هیأت‌های حل اختلاف ضمن رسیدگی به شکایات از اعضای شوراها در مورد اتهامات موضوع ماده (۹۱) به ترتیب زیر اقدام می‌نمایند:

۱- در مورد اعضای شوراها، روستا و بخش به پیشنهاد شورای شهرستان و یا فرماندار و در مورد شورای شهر و شهرستان به پیشنهاد شورای استان و یا استاندار و تصویب هیأت حل اختلاف استان.

۲- در مورد اعضای شورای استان به پیشنهاد شورای عالی استانها و استاندار و در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

۳- در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

تبصره - سلب عضویت اعضای شورای مافوق، موجب سلب عضویت از شورای مادون نمی گردد مگر به تشخیص هیأت حل اختلاف ذی ربط.

ماده ۹۳ - غیبت غیرموجه اعضای شورا در طول یک سال با تشخیص و تصویب شورا به شرح زیر منجر به سلب عضویت می شود:

۱ - شورای روستا و شهر دوازده جلسه غیر متوالی و یا شش جلسه متوالی.

۲ - شورای بخش هشت جلسه غیر متوالی و یا چهار جلسه متوالی.

۳ - شورای شهرستان شش جلسه غیر متوالی و یا سه جلسه متوالی.

۴ - شورای استان چهار جلسه غیر متوالی و یا دو جلسه متوالی.

۵ - شورای عالی استانها سه جلسه غیر متوالی و یا دو جلسه متوالی.

ماده ۹۴ - شوراهای موضوع این قانون یا هر یک از اعضای آنها حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری ها، شهرداری ها و یا شرکتها و مؤسسات وابسته به آنها دخالت نمایند یا به آنها دستور دهند و واگذاری مسئولیت اجرائی، عضویت هیأت مدیره و مدیریت عامل به اعضای شوراهای مذکور در دهیاریها، شهرداریها، شرکتها و سازمانهای تابعه ممنوع می باشد.

تبصره ۱ - اعضای شوراهای مذکور و بستگان درجه یک آنها به هیچ وجه حق انجام معامله با دهیاری، شهرداری، سازمانها و شرکتهای وابسته به آن را نخواهند داشت و انعقاد هر نوع قرارداد با آنها ممنوع می باشد. در غیر این صورت ضمن لغو قرارداد و سلب عضویت دائم از شورا، پرونده به مراجع ذیصلاح ارسال می گردد.

تبصره ۲ - هرگونه استفاده شخصی از اموال، دارائی ها و امکانات شوراهای دهیاری، شهرداری، مؤسسات و شرکتهای وابسته توسط اعضای شوراهای ممنوع می باشد. در صورت ارتکاب نسبت به بررسی آن در هیأت حل اختلاف استان اقدام خواهد شد.

ماده ۹۵ - رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دبیرخانه شوراها طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و آئین نامه اجرائی آن صورت می گیرد.

تبصره ۱ - هیأت بدوی و تجدید نظر رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان شوراها در مرکز هر استان تشکیل و اعضای آن با حکم رئیس شورای استان منصوب می شوند. رسیدگی به تخلفات کارکنان شورای عالی استانها در هیأتهای رسیدگی به تخلفات اداری شورای استان تهران صورت می گیرد.

تبصره ۲ - رسیدگی به تخلفات اداری شهرداران، طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ در هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور انجام می شود.

قانون هیأت منصفه (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴)

ماده ۱ - رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در دادگاه صالحه صورت می‌گیرد.

هیأت منصفه در دادگاههای تحت نظر قوه قضائیه طبق این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - اعضای هیأت منصفه از بین اصناف و گروههای مختلف اجتماعی نظیر روحانیون، اساتید دانشگاه، دانشجویان، پزشکان، مهندسان، کارگران، کشاورزان، نویسندگان، روزنامه‌نگاران، معلمان، وکلای دادگستری، کارمندان، هنرمندان، پشه‌وران و تجار برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند.

ماده ۳ - انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت منصفه هر استان از بین اقشار و صنوف مختلف از طریق اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیأت منصفه به قید قرعه و به صورت علنی خواهد بود. هیأت منصفه هر استان در اولین جلسه خود یکی از اعضاء را برای مدت دو سال به عنوان دبیر هیأت منصفه انتخاب خواهد کرد. دبیر، مسؤولیت اداره دبیرخانه را به عهده دارد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسؤولیت دبیر، دبیر جدید به وسیله هیأت منصفه استان انتخاب خواهد شد.

امور اجرایی این ماده در هر استان زیر نظر رئیس قوه قضائیه یا فردی که ایشان تعیین می‌کند و با حضور رئیس شورای اسلامی استان و دو نفر از نمایندگان آن استان به انتخاب مجلس به عنوان ناظر انجام می‌شود. قرعه‌کشی با حضور حداقل دو نفر از ناظرین معتبر است.

ماده ۴ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند :

۱ - تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۲ - مسلمان بودن.

۳ - التزام عملی به قانون اساسی.

۴ - حداقل سی سال سن.

۵ - عدم محرومیت از فعالیتهای اجتماعی.

۶ - داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه یا معادل آن در علوم حوزوی .

ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر، دویست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می‌باشد.

تبصره ۱ - پس از تعیین دوسوم اعضاء ، هیأت منصفه رسمیت می یابد.

تبصره ۲ - حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیات منصفه برای انتخاب هیات منصفه جدید اقدام خواهد شد. ترتیب انجام امور باید به نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضاء هیأت منصفه بعدی مشخص شده باشند.

ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می شوند. دیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه کشی را انجام می دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه کشی الزامی است.

تبصره ۱ - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه کشی انتخاب شوند.

تبصره ۲ - در صورتی که به تشخیص دادگاه رسیدگی به اتهام فوریت داشته باشد و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، رعایت ده روز مذکور در این ماده الزامی نیست. و دیر هیأت منصفه موظف است ضمن همکاری با قاضی مربوطه اعضاء هیأت منصفه دادگاه را در موعد مقرر معرفی نماید.

ماده ۷ - در تهران دادگاه با حضور حداقل یازده نفر و در استانها با حضور نه نفر از اعضاء هیأت منصفه تشکیل شده و رسمیت خواهد یافت. ملاک تصمیم گیری هیأت منصفه آراء اکثریت حاضران خواهد بود.

اعضاء هیأت منصفه موظفند تا پایان جلسات دادگاهها حضور داشته باشند.

ماده ۸ - دبیرخانه هیأت منصفه زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می کند و بودجه آن از محل کمکهای اهدایی تأمین خواهد شد.

ماده ۹ - چنانچه هر یک از اعضای هیأت منصفه بدون عذر موجه در چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در دادگاه حاضر نشوند و یا به همین ترتیب از شرکت در اتخاذ تصمیمات خودداری کنند با حکم همان دادگاه به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می شوند.

تبصره - هر یک از اعضای هیأت منصفه که با عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حاضر شود موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی، مراتب معذورت خود را به طور کتبی و مستدل به استحضار دادگاه برساند. در صورتی که سبب عذر بعداً حادث گردد باید در اولین فرصت ممکن مراتب به اطلاع دادگاه رسانده شود. در غیر این صورت عذر وی غیر موجه محسوب می گردد. عذر موجه در قانون

آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور کیفری - مصوب ۱۳۷۸.۶.۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی احصاء شده است.

ماده ۱۰ - اعضای هیأت منصفه بعد از انتخاب در جلسه ای در برابر قرآن کریم به خداوند متعال سوگند یاد می کنند که بدون در نظر گرفتن گرایشهای شخصی، گروهی و بارعایت صداقت، تقوی و امانت داری در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه کنند.

ماده ۱۱ - رد صلاحیت اعضای هیأت منصفه مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸.۶.۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی همانند رد صلاحیت قضات خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضای هیأت منصفه سؤالی داشته باشند مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می کنند.

ماده ۱۳ - پس از اعلام ختم رسیدگی بلافاصله اعضای هیأت منصفه به شور پرداخته و نظر کتبی خود را در دو مورد زیر به دادگاه اعلام می دارند:

الف - متهم بزهکار است یا خیر؟

ب - در صورت بزهکاری، آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره - پس از اعلام نظر هیأت منصفه، دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت متهم اتخاذ تصمیم نموده و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می نماید.

ماده ۱۴ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی می گردد.

ماده ۱۵ - آئین نامه اجرائی این قانون از زمان تصویب ظرف مدت سه ماه به وسیله وزارتخانه های دادگستری، کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

قانون فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری از تعطیلی اصل یکصد و شصت و

هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۴/۵/۹)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون و تا انجام بازنگری و اصلاح مصوبه ۲۴/۱۲/۱۳۸۲ از سوی مجلس شورای اسلامی، تمهیدات لازم از جمله تعیین منبع مالی و تأمین اعتبار لازم جهت اجرای قانون جدید هیأت منصفه مصوب ۲۴/۱۲/۱۳۸۲، حد اکثر تا یک سال، قانون هیأت منصفه قبلی مصوب ۳۰/۱/۱۳۷۹ لازم الاجراء خواهد بود.

تبصره - انتخاب هیأت منصفه به طریق ذیل خواهد بود:

هر دو سال یکبار در مهر ماه جهت تعیین اعضاء هیأت منصفه در تهران به دعوت رئیس قوه قضائیه یا نماینده ایشان و با حضور ایشان یا نماینده وی و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس شورای اسلامی شهر، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی و نماینده شورای سیاستگذاری ائمه جمعه سراسر کشور و در مراکز استان به دعوت نماینده ریاست قوه قضائیه و با حضور وی و مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس شورای اسلامی شهر مرکز استان، رئیس سازمان تبلیغات و امام جمعه مرکز استان یا نماینده وی تشکیل میشود.

هیأت مذکور در تهران بیست و یک نفر و در سایر استانها چهارده نفر از افراد مورد اعتماد عمومی را از بین گروههای مختلف اجتماعی (روحانیون، اساتید دانشگاه، پزشکان، مهندسان، نویسندگان و روزنامه نگاران، وکلای دادگستری، دیران و آموزگاران، اصناف، کارمندان، کارگران، کشاورزان، هنرمندان و بسیجیان) به عنوان اعضاء هیأت منصفه انتخاب میکند.

چنانچه به هر دلیلی اعضای هیأت منصفه به ده نفر یا کمتر برسد، هیأت مذکور در این ماده موظف است ظرف یک ماه تشکیل جلسه داده و نسبت به تکمیل اعضای هیأت منصفه اقدام نماید.

قانون تمدید قانون فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری از تعطیلی اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۵/۵/۴)
ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون، قانون فعال نمودن هیأت منصفه مطبوعات برای جلوگیری از تعطیلی اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴ به مدت دو سال تمدید می گردد.

قانون تعیین تکلیف هیأت منصفه مطبوعات (مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۰)
ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون، قانون هیأت منصفه مطبوعات مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ لغو و مواد مربوط به هیأت منصفه مطبوعات از قانون اصلاح قانون مطبوعات مصوب ۱۳۷۹/۱/۳۰ لازم الاجراء می شود.

قانون راجع به استرداد مجرمین (مصوب ۱۳۳۹/۲/۴)
مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۹ (کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین)
ماده ۸ - در موارد زیر استرداد مورد قبول واقع نخواهد شد:
۱ - هر گاه شخص مورد تقاضا ایرانی باشد.

۲ - هر گاه جرم ارتكایی از جرائم سیاسی باشد و یا اوضاع و احوال قضیه معلوم شود که استرداد به منظورهای سیاسی به عمل آمده باشد.

در مورد اختلافات و جنگهای داخلی استرداد مورد قبول نخواهد شد مگر آن که در این صورت استرداد پس از خاتمه جنگهای داخلی قابل قبول خواهد بود.

سوء قصد به حیات افراد در هیچ مورد جرم سیاسی محسوب نخواهد بود.

۳ - هر گاه جرم ارتكایی در داخل قلمرو دولت ایران ارتكاب یافته و یا اگر در خارج از آن واقع شده مرتكب در ایران مورد تعقیب واقع و یا محکوم گردیده باشد.

۴ - هر گاه جرم ارتكایی از جرائم نظامی باشد.

۵ - هر گاه طبق قانون دولت ایران یا قانون دولت تقاضاکننده تعقیب یا مجازات مشمول مرور زمان شده و یا به جهتی از جهات قانونی شخص مورد تقاضا طبق قانون دولت تقاضاکننده قابل تعقیب یا مجازات نباشد.

لایحه آئین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۴)

د- جرائم سیاسی و مطبوعاتی.

ماده ۷-۱۳۱- جرائم زیر در دادگاه انقلاب رسیدگی می شود:

الف - جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی، نیانی و اجتماع علیه جمهوری اسلامی ایران یا اقدام مسلحانه یا تخریب مؤسسات به منظور مقابله با نظام؛

ب - توهین به مقام بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری؛

ج - قاچاق انسان و جرائم مربوط به مواد مخدر و قاچاق آن و قاچاق اسلحه، مهمات و مواد منفجره.

ماده ۸-۱۳۱- به جرائم سیاسی و مطبوعاتی به طور علنی در دادگاه جنایی مرکز استان محل وقوع جرم یا حضور هیأت منصفه رسیدگی می شود.

تبصره - احکام و ترتیبات هیأت منصفه، با لحاظ مفاد تبصره فوق، همان است که در قانون هیأت

منصفه - مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ - و آئین نامه اجرایی آن ذکر شده است. الف

اداره قوانین

دایره چاپ و توزیع